

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Raad voor Cultuur
Prins Willem Alexanderhof 20
2595 BE DEN HAAG

Erfgoed en Kunsten
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Bijlagen
Overzicht aanvragen
basisinfrastructuur 2017-2020

Datum 15 februari 2016
Betreft adviesaanvraag culturele basisinfrastructuur 2017-2020

Geachte Raad,

Met deze brief vraag ik u om advies over de aanvragen voor de culturele basisinfrastructuur 2017-2020. Ik geef ik u een aantal aandachtspunten mee, zoals de profilering van culturele instellingen, samenwerking en het bereik van een nieuw en meer divers publiek. Ook geef ik een overzicht van binnengekomen aanvragen en stel ik u enkele meer specifieke vragen. Ik verzoek u uw advies op 19 mei 2016 uit te brengen. Ik vraag u om een integraal advies per instelling.

Uitgangspunten 2017-2020

De cultuursector moet meer ruimte krijgen om in te zetten op de eigen artistieke signatuur, kwaliteit, de lokale omgeving en het (inter)nationale speelveld. Dit is de hoofdlijn van mijn cultuurbeleid, zoals ik die heb geschetst in de brief *Ruimte voor Cultuur. Uitgangspunten cultuurbeleid 2017-2020* en waarover verschillende malen overleg heeft plaatsgevonden met de Tweede Kamer.¹ In mijn brief sluit ik aan bij uw *Agenda Cultuur*, die een goede basis vormde voor mijn beleid.² De Tweede Kamer heeft aandacht gevraagd voor een transparant en duidelijk beoordelingskader.³ U heeft uw beoordelingskader op 3 november 2015 gepubliceerd. U heeft hierin helder uiteengezet op welke wijze u de subsidieadviezen voorbereidt en uitbrengt.

¹ Ruimte voor cultuur. Uitgangspunten cultuurbeleid 2017-2020. Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 32820-134. Verslag van een algemeen overleg, gehouden op 15 januari 2015, over Cultuur in Beeld en BIS. Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 32820-130; verslag van een algemeen overleg, gehouden op 2 september 2015, over cultuur. Tweede Kamer, vergaderjaar 2015-2016, 32820-169; verslag van een wetgevingsoverleg, gehouden op 30 november 2015, over het onderdeel cultuur van de begroting van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het jaar 2016, vergaderjaar 2015-2016, 34300-VIII-127.

² Raad voor Cultuur, *Agenda Cultuur 2017-2020* en verder, april 2015.

³ Verslag van een wetgevingsoverleg, gehouden op 30 november 2015, over het onderdeel cultuur van de begroting van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het jaar 2016, vergaderjaar 2015-2016, 34300-VIII-127.

Een veranderend speelveld

Ik wil instellingen in staat stellen aan te sluiten bij de veranderingen in hun omgeving. Veranderingen in de beleving van het publiek, in de productie van cultuur, in de opstelling en verwachting van partijen binnen en buiten de cultuursector. Het is een speelveld waarin bestaande patronen in publieksdeelname en grenzen tussen disciplines vervagen. Dit plaatst de cultuursector voor nieuwe uitdagingen.

Het profiel van steden en regio's

Samenwerking binnen en buiten de cultuursector vind ik belangrijk. Die oproep tot meer samenwerking geldt ook voor overheden zelf, dus ook voor het rijk. Met een aantal overheden verken ik in de komende periode nieuwe vormen van samenwerking. Mijn doel daarbij is om meer inhoudelijke afspraken te maken: over te financieren instellingen en over thema's zoals cultuureducatie. Zoals Kunsten '92 schrijft, vraagt dit om een 'gezamenlijke visie op cultuur, ambities voor de lange termijn en een groot commitment van de verschillende overheidslagen.'⁴

Met bestuurders en culturele instellingen wil ik de komende periode komen tot een meer op de regionale behoeften afgestemd cultuuraanbod. In gesprekken met wethouders en gedeputeerden merk ik dat zij hier belang aan hechten. Ook voor hen zijn cultuureducatie, talentontwikkeling en samenwerking belangrijke thema's. Onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het cultuurbeleid is daarbij het uitgangspunt.

Profilering

Ik heb aanvragers verzocht in te gaan op de beoordelingscriteria (artistieke kwaliteit, bevordering van educatie en participatie, maatschappelijke waarde, geografische spreiding) en een duidelijk profiel op te stellen. Ook heb ik hen gevraagd in te gaan op samenwerking binnen en buiten de cultuursector en prestaties uit het verleden. In *Ruimte voor Cultuur* heb ik duidelijk gemaakt dat we culturele instellingen niet allemaal volgens eenzelfde stramien moeten beoordelen, maar dat we recht moeten doen aan de diversiteit van de cultuursector. Ik verwacht dat u de aanvragen toetst aan de hand van een helder en onderscheidend profiel, waarin de instelling haar eigen kracht onderbouwt, ook door prestaties uit het verleden te laten zien.

- Ik verzoek u de plannen van aanvragers te toetsen aan het door hen gekozen profiel en daarbij de prestaties uit het verleden zoveel mogelijk te betrekken.
- Ik vraag u het realisme van de plannen te beoordelen, mede op basis van de resultaten van de huidige periode.

Artistieke kwaliteit staat voorop

De eigen waarde van cultuur is in mijn cultuurbeleid het vertrekpunt. Cultuur heeft een grote waarde die niet enkel is te vatten in termen van sociale en economische effecten, of verbinding met andere beleidsterreinen. In mijn brief *Ruimte voor Cultuur* ben ik nader op de intrinsieke, maatschappelijke en economische betekenis van cultuur ingegaan.

⁴ Kunsten '92. Reactie Kunsten '92 op 'Agenda Cultuur: 2017-2020 en verder', 3 mei 2015, <http://www.kunsten92.nl/wp-content/uploads/2015/04/Reactie-Kunsten92-op-Agenda-Cultuur-2017-2020-Raad-voor-Cultuur.pdf>.

In de brief *Cultuurstelsel 2017-2020* heb ik aangekondigd de waarde van cultuur voor de samenleving, zoals die tot uitdrukking komt in de waardering van publiek, scholen en andere partijen, in beeld te brengen. Om de sector hierin te ondersteunen, heb ik de BIS-monitor laten ontwerpen. Dit is een handleiding om instellingen te laten reflecteren op de culturele, maatschappelijke en economische waarden en effecten van hun activiteiten, waarbij publiek en relevante partijen betrokken worden. De monitor heeft instellingen ondersteund bij het bepalen en opstellen van hun profiel.

U heeft de afgelopen jaren monitorgesprekken gevoerd met instellingen die nu deel uitmaken van de basisinfrastructuur. Daarnaast heeft u de afgelopen maanden kennismakingsgesprekken gevoerd met instellingen die voor het eerst een aanvraag voor de basisinfrastructuur voorbereiden.

- Ik verzoek u de aanvragen te toetsen aan alle criteria uit de regeling. Voor instellingen in de basisinfrastructuur staat (inter)nationale kwaliteit voorop.

Maatschappelijke waarde: samenwerking, ondernemerschap, nieuw publiek

Ik wil instellingen aanmoedigen samen te werken en nieuwe coalities aan te gaan, ook met partijen buiten de cultuursector, andere overheden en private partijen. Ik vraag u dan ook voorstellen voor concrete samenwerking met anderen mee te wegen bij uw beoordeling van de plannen.

Ik vind het belangrijk dat alle culturele instellingen werk maken van governance, marketing en het vergroten en verdiepen van de band met hun publiek.⁵ Voor een plaats in de basisinfrastructuur is het een vereiste dat de aanvrager voldoet aan de norm voor eigen inkomsten. Daarnaast vind ik het belangrijk dat alle instellingen in de basisinfrastructuur beschikken over een goede en stabiele financiële positie. Ik verwacht dan ook dat u met een positief oordeel ook vertrouwen uitspreekt in de financiële toekomst van de aanvrager voor de komende vier jaar. Zonder die basis kunnen de mooie plannen immers niet waargemaakt worden.

De groei van de eigen inkomstennorm heb ik laten vervallen, ook om culturele instellingen de mogelijkheid te geven een nieuw en ander publiek te bereiken. Ik verwacht dat u de kansen van aanvragers om ook andere bezoekers te verrassen en te verrijken en (nieuw) publiek aan zich te binden, mee laat wegen bij de beoordeling van de plannen. Cultuurbeleid is immers bedoeld om de betekenis van kunst en erfgoed voor iederéén in Nederland zo groot mogelijk te maken.

De laatste maanden is er terecht veel aandacht voor de arbeidsvoorwaarden in de cultuursector. Wie in de cultuursector werkt, heeft vaak een zwakkere arbeidsmarktpositie. Dit blijkt onder meer uit de arbeidsmarktverkenning van de SER en de Raad voor Cultuur.⁶ In mijn brief *Ruimte voor Cultuur* heb ik op het belang van goede arbeidsvoorwaarden gewezen: 'Voor de komende periode vind ik het belangrijk dat instellingen realistische plannen maken en daarbij oog houden voor de arbeidsvoorwaarden van hun medewerkers en van de

⁵ Voor de Governance Code Cultuur, zie <http://www.governancecodecultuur.nl>.

⁶ Raad voor Cultuur, SER: Verkenning arbeidsmarkt culturele sector, januari. 2016, <https://www.ser.nl/nl/publicaties/overige/2010-2019/2016/verkenning-arbeidsmarkt-cultuursector.aspx>.

kunstenaars met wie zij werken.⁷ Ik vind dit belangrijk, omdat de cultuursector voor talenten aantrekkelijk moet blijven om werkzaam in te zijn.

- Ik verzoek u om in zijn algemeenheid in te gaan op de governance van culturele instellingen.
- Ik verzoek u alle plannen te toetsen aan samenwerking, ondernemerschap en het bereik van nieuw publiek.
- Ik vraag uw oordeel over de financiële stabiliteit van de aanvrager.
- Ik verzoek u rekening te houden met goed werkgeverschap en goed opdrachtgeverschap in de cultuursector.

Geografische spreiding

Ik hecht aan een toegankelijk, over het land gespreid, cultuuraanbod. Alle Nederlanders moeten in staat zijn te genieten van een rijk en veelzijdig cultuuraanbod. Ook de Tweede Kamer heeft de aandacht gevestigd op het belang van spreiding.

Geografische spreiding is een van de criteria bij de beoordeling van aanvragen. Spreiding is verankerd in de Wet op het specifiek cultuurbeleid en uitgewerkt in de regeling, zoals in de periode 2013-2016. Het aanbod is per regio verschillend en afhankelijk van de grootte en belangstelling van het publiek. Bezoekers reizen, over kleinere of grotere afstanden. Dat blijkt ook uit onderzoek dat is verricht voor de publicatie *Cultuur in Beeld*. Verder is het aanbod gespreid doordat instellingen reizen. Het is belangrijk dit gehele beeld te blijven zien.

- Ik verzoek u rekening te houden met geografische spreiding, en daarbij niet alleen te kijken naar de spreiding van de standplaats, maar ook naar de spreiding van activiteiten over het land.

Bovensectorale, ondersteunende instellingen

Er zijn vijf bovensectorale, ondersteunende instellingen op de volgende gebieden: cultuureducatie en amateurkunst, internationalisering, onderzoek, digitalisering en ondernemerschap. De instelling voor ondernemerschap wordt buiten de basisinfrastructuur gefinancierd. De instellingen verrichten overkoepelende taken voor de gehele cultuursector. Ik vind het belangrijk dat de ondersteuning van producerende instellingen ook in de toekomst goed vorm krijgt. Daarom laat ik in 2017 onderzoek doen naar het functioneren van de ondersteuningsstructuur van bovensectorale instellingen. Zo wil ik bepalen in hoeverre de structuur ook in de toekomst voldoet. Ik zal daarbij kijken naar mogelijke hiaten en daarbij ook de opdracht en financiering betrekken.

- Ik vraag de Raad voor Cultuur mij aandachtspunten mee te geven voor het onderzoek naar bovensectorale, ondersteunende instellingen.

De cultuurfondsen

Er zijn zes publieke cultuurfondsen: het Fonds Podiumkunsten, het Fonds voor Cultuurparticipatie, het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, het Mondriaanfonds, het Nederlands Filmfonds, en het Nederlands Letterenfonds. Zij spelen een belangrijke rol in het cultuurstelsel. De fondsen zijn bij uitstek geschikt om de dynamiek en vernieuwing in de cultuur op de voet te volgen en daar met hun gevarieerde instrumentarium en inhoudelijke expertise een bijdrage aan te leveren. Daarnaast ondersteunen de fondsen individuele kunstenaars,

⁷ Ruimte voor cultuur, p. 5.

zoals musici en theatermakers, amateurkunstenaars en educatief medewerkers, beeldend kunstenaars en schrijvers en vertalers.

Onze referentie
874813

In oktober 2015 hebben de fondsen van mij de kaders voor hun beleid ontvangen. Bijgaand vindt u de beleidsplannen van de fondsen voor de periode 2017-2020. Vooral de productiehuizen en de presentatie-instellingen in de basisinfrastructuur staan dicht bij de activiteiten en instrumenten van de fondsen. Ook zij spelen immers een belangrijke rol bij talentontwikkeling. In de basisinfrastructuur is ruimte voor een aantal ondersteunende instellingen. Het is van belang het gehele cultuurstelsel voor ogen te houden.

- Ik verzoek u de aanvragen voor de basisinfrastructuur te bezien in samenhang met het instrumentarium van de fondsen en ondersteunende instellingen in de basisinfrastructuur.

Budget

De ministeriële regeling noemt de verschillende plafonds. U ontvangt als bijlage een overzicht van alle aanvragen, met aangevraagde bedragen en plafondbedragen. Voor alle bedragen geldt dat er rekening is gehouden met een loon- en prijspeil van 2014. Voor musea geldt dat er in de subsidiebeschikking van Prinsjesdag verschillende besluiten samen komen. Die besluiten hangen samen met de Erfgoedwet (waarvoor musea een wettelijke taak vervullen) en de vierjarige instellingssubsidies op grond van de Wet op het specifiek cultuurbeleid.

- Ik verzoek u te adviseren binnen het beschikbare budget en de subsidieplafonds.

Specifieke weigeringsgrond en rangorde

Een enkele aanvrager heeft, ondanks structurele subsidie van andere overheden, toch een aanvraag ingediend. Ik verzoek u deze weigeringsgrond zoals opgenomen in de regeling strikt toe te passen. In de regeling zijn de voorrangregels opgenomen voor instellingen die op grond van artikel 2.8 van de Erfgoedwet worden belast met het beheer van een collectie. Ik vraag u de rangorde gemotiveerd weer te geven.

Tot slot

Uw advies vormt een belangrijke stap in de vormgeving van de basisinfrastructuur in de periode 2017-2020. De besluitvorming over deze periode verloopt als volgt:

- 19 mei 2016 advies Raad voor Cultuur over aanvragen
- mei/juni 2016 hoor en wederhoor instellingen na adviezen Raad
- mei/juni 2016 bestuurlijke afstemming
- Prinsjesdag 2016 subsidiebesluiten
- 1 januari 2017 start periode 2017-2020

De Raad voor Cultuur heeft zich bewezen als een onafhankelijk en deskundig adviseur van regering en Kamer. Ik zie uw advies met vertrouwen tegemoet.

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker